

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabinu la expeditorul foiei, pe afară la c. r. poste cu bani și prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumeratiunii pentru Sabinu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 57.

ANULU XXII.

Sabinu în 21 Iuliu (2 Aug.) 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Reprivire.

Pre lângă tota caldură cea mare din vără aceluia, dietă din Budapesta este foarte fructifera. Novelă legei electorale, care poate va fi pentru mulți ani lege electorale, încă este mai votată. Despre casă de sus se dice de pre acum, ca va primi legea en bloc cum va fi votată de casă de jos sau de casă deputatilor. Cu toate aceste în sesiunea de fatia dietă totu nu va pute învinge totu materialulu ce i stă înainte; nu va pute rezolve toate chestiunile ce trebuiesc rezoluate spre a pute aduce masinaria statului în pusețiune de a se mișcă egal în toate părțile sale. La asiă ce-va se cere mai multu timp, mai multa energia și mai putina poftă de a vorbi multu și a vota în grabă, și în fine mai putine presupuneri de inimizități și ostilități în sinulu unoror fii ai patriei.

Legea cea nouă electorale sau novelă legei electorale, după cum amu avut ocaziune să vedem, a provocat mari dispute, unele emendamente și propuneri, cari parte s'au primit, parte s'au respins; ea a provocat și discuțiuni asupra unoror chestiuni desbatute cu ocaziunea votării altoror legi. Întru câtă va multămi ea poporul cu cârnițurile cele multe și neîntieșe de insisi legislatorii putem ști înainte. Ea va înmulți numărulu aceloror legi, cari nemulțimesc pre cei mai mulți din locuitorii patriei, prin aceluia se va dovedi și mai multu neperfectiunea lucrurilor omenești și noie românilor ne va impune a luptă și mai cu mari greutate în venitoriu, decâtă trebuia să luptăm în trecut.

Este dară vorbă ca de-si se arată ca mai mari greutate că în trecut, sa nu fie aceluia o indigațiune, ca decâtă n'a fost cum-va până acum destulă luptă acum sa fie sositu tempulu de a nu mai face nimic în speranță ca trebuie sa apara în curendu vr'o sgușditura politică: cometulu și asiă s'a aretat și o mișcare mare politică e probabilă.

Greutățile cele mai mari nu ne voru înspăimântă de loc. Luptă trebuie continuată și fatia cu aceste, căci de nu, nu va trece multu și ne vomu afla în fatia imposibilității de a mai face ce-va. Si reduși la nimic și aternatori de noroculu evenimentelor credem ca nu mai dorim sa fim și din acea cauză, că sa nu marturisim noi de noi insine, ca suntem asiă după cum ne descriu alții, ne-capaci pentru viața publică. În patru sute de ani ai amurției noastre politice au trecut multe sgușdături mari pre dinaintea noastră fără de a pute profită de densele. Ba eră pre aci că chiar și la 1848 sa facem numai servitii altor și pentru individualitatea noastră națională sa remanem cu dorință pie, decâtă nu eră geniulu celu bunu alu românilor între noi, carele nu lasă ocaziunea de astădata a ne imbarbăta la fapte și lucruri reali, căroru li s'au pus capetu cândă? o scim cu totii.

Evenementele încă singure de sine nu facu mult. Dovăda este sgușdatura cea mare din tempulu corvinilor, dovăda catastrofa dela Mohaci, dovăda trecerea Transilvaniei sub dinastiă habsburgică, dovăda sgușdăturile racotiane, dovăda evenimentele de sub Maria Teresia și Imperatul Iosifu II, dovăda evenimentele ce au cutremurat Europa dela unu capetu până la altulu la 1789. Atâtea evenimente mari, au adus ce-va pentru cei amurții? Nimic decâtă jufte mari de sânge și avere pentru unu jufu și mai aspru, dreptu resplata pentru j-rife.

Noi de sigur ca nu apretiam par-tinitoriu legile ce se aduc în dietă din Budapesta. Le cunoscem și noi consecințele, dară de alta parte trebuie sa recunoscem ca ori cum suntu potemu sa avem și noi partea concurenției la ele și de aceea nu le potemu condamnă fără de a ne dice și verdictulu nostru propriu. Dacă aveam mai mulți reprezentanți în dietă dela 1869 încôce, lucrurile în lăintrulu patriei avu alta fatia, patriă înregistră mai multe legi, celu patien, mai bine vedute de majoritatea locuitorilor țierei și prosperarea ei eră mai asigurată de com este în diu'a de astăzi.

Dară decâtă apretiam legile cu consecințele lor nu potemu trece cu vederea preste alte momente, cu deosebire momentulu că o poetica indignatiune, comitată de declamatiuni, prin diornale, și adonări, suntu cea mai debile testificațiune despre interesu de patriă și de națiune. Chiar și pentru combaterea lor se cere mai multu decâtă ale colindă dela ferăstra de relele lor. Viétiă politica că sa p'ă aduce fructe trebuie sa fie intréga, dară nu deraburita sau lipsita de totu de esistență.

Cu câtă dară vinu greutate mai mari cu atâtă trebuie sa fie și încordările mai mari, căci cu atâtă se otieșesc și poteriile luptatorilor mai tare și cândă vine momentulu celu favorabilu lu scie folos.

Legea electorale ne aduce între alte o dispozițiune conformu cărei acei ce nu si-au platitu contribuțiunea pre tempulu alegerii nu potu exercită dreptulu electoralu și decâtă suntă după censu îndreptățiți. Și-lu în care se dispune mesur'ă aceluia se vede ca cu politică nu are nimic de a face, din cauză ca este îndreptat asupra tuturor și cu deosebire asupra aceloror mulți proprietari mari din Ungaria, cari suntă în restanță cu dările lor cele mari de dieci de ani.

Pote sa dica cine-va ca și din aceluia se poate face capitalu politic și se și pote. Inse acei ce se voru lipsi dela votu că sa plătescă darea mai târziu voru face cea mai rea politică, pentru ca odata voru trebuî sa plătescă și cametele pentru întârziere, de alta parte se lipsesc de dreptulu electoralu.

Nu va trece multu și voru avé a se escrie alegeri noie pentru unu periodu nou. Noi nu dicem altă pentru atunci decâtă sa fim cu buna și înțeleptă luare aminte!

Dupa cum ne impartășesc unele telegrame private, Escellentia Sa, Par. Archiepiscopu și Metropolitu alu nostru, Procopiu Ivacicoviciu, s'a alesu în ședință de Vineri a congresului electiv din Carlovitiu de Patriarchu, rectius Metropolitu alu serbilor. Dile mai de aprôpe ne voru aduce sciri mai positive.

Unu corespondent alu diariulu „le Danube“ i scrie aceste renduri din Petersburg:

Vămu semnalat deja nouă tendință care se semte pre aici de unu tempu încôce facia cu Polonesii. Ura seculară și atacurile sistematice din partea Polonesilor contra Rusiei dându locu la unu felu de interesu și la nise sentimente mai multa amicale decâtă ostile, eră naturalu că unu nou curentu sa se produca în regiunile noastre guvernamentale, și ca acea parte a presei noastre, care prospera sub patronagiulu curtei, sa fi luat asemenea parte la o schimbare pre care nu o mai ascunde de loc. Ceea ce este mai interesant în aceluia afacere, este atitudinea ce s'a creditu ea detore sa iă

fatia cu Austro-Ungaria dela aceluia schimbare asiă de neasceptata.

Conșceti resistință, în regiunile noastre guvernamentale, a dône curente opuse. Primulu dirigiatu de către vechiulu cancelaru alu imperiulu, odata atâtă de puternicu, care, acum vr'o 10 luni se bucură de cea mai mare trecere și avea după cum toti o sciu, tendințe cari nu i permiteau sa întinda o mână amicală guvernului din Viena și sa uite obstacolulu câte odata invincibilu ce opuneă totu-dé-ună Austro-Ungaria realizării cătoru-va teorii panslaviste. Gortschakoff, care si-a luat misiunea — ceea ce a marturisitu de multe ori — de a anulă completamente rezultatele tractatulu dela Parisu și de a pune pre Rusia în capulu mișcării slave, nu putea de sigur sa profesie sentimente simpatice fatia cu guvernulu austro-ungaru. De aci, aceluia racăla care creștea meren, și care amenință orientulu européu cu o criza permanentă.

Alătura cu acestu partitu s'a radicat pre nesimțite unu altulu, care pus sub impulsione favoritului imperiulu, contele Petre Suwaloff (capulu gendarmiloru și alu politiei înalte), a câștigatu cauzele sele elita ômenilor nostri de stat și chiar dictedă legi adversariloru sei. Spiritu luminat, întielegându mai bine decâtă ori care altulu adeveratele interese ale patriei sele și subordinandu fericierei Rusiei ori ce alta considerațiune, contele Suwaloff a întielesu foarte bine imposibilitatea de a realiză visele și utopiele panslaviste, fără a atinge înainte de toate naționalitatea rusa. Aceluia idea odata admisă partitulu Suwaloff n'a gasitu nici o dificultate de a oprî aventulu machinei panslaviste și de a face sa se închidă toate magazinele și oficinele, cari sub numele de comite de bine-facere, inundau provinciile slave ale Austro-Ungariei cu proclamațiuni cele mai incendiarie, și aruncau zapacelă chiar între rusi, abătându atențiunea lor pentru nise chimere totu asiă de stupide câtă și vatemătrie chiaru pentru Rusia.

Întielegerea cu Austria fiu unulu din cele dintău pârghii ale acestei nôte tendințe politice care merge accentuându-se din ce în ce și care acum iă direcțiunea cea mai opusă propagandei panslaviste a coteriei Gortsiacoff. Polonesii pre cari panslavistii i considerau până acum că tradatori cauzei slave, și cari erau posi sub observațiunea slavismulu au devenitu frati, rataciti, este adevăratu, dară totu-dé-ună iubiti și demni de cea mai multa simpatie a poporulu rusu. În politică sea panslavistă, acestu partitu a ajunsu dară sa facă, în cursulu septamănei dône demonstrațiuni, cari merita atențiunea tuturor cari se interesă de pacea lumii, și pre cari voiescu sa le aretu întielegiunei lectoriloru vostri. Golos care se mândrea încă până eri ca este unulu din principalele organe ale panslavismulu militanțu, a publicatu înr'unulu din ultimele ale numere, unu articolu, a căru inspirațiune nu este prea cunoscută, și care iă dimensiunile unui programu facutu slavilor din Austria. În acestu articolu publicistii dela Golos incepu a declară cehiloru și slavilor din Austria, ca panslavismulu, fiindu o chimera care nu se pote realiză, densii i consilia de a se reconciliă în sinceritate cu polonesii, și de a se încercă, remanendu inse credincios sceptulului Habsburgiloru sa parvina la acea-si pozițiune politică cu ungurii. Slavii, dice Golos, nu trebuie sa caute nimicirea autonomiei lor naționale în panslavismulu centralist, dară sa lupte câtă

va fi posibilu pentru conservarea autonomiei lor naționale, și sa formeze unități naționale forti și respectate în confederațiunea austriacă. Numai în acestu singuru midlocu s'a scaparea slaviloru că naționalități, și forti'a Austriei Habsburgiloru că imperiu mare. Acestu rezultat, care va face fericierea unoră și celui-a-laltu, va fi aclamat cu semnele celei mai sincere simpatii de către Rusia, care se va semti mai fericită de a vedea forti'a slaviloru sub Habsburgi de câtă sa-i vada perdiendu-se în oceanulu panslavist.

„Gazeta de Moscovia“, la rendulu seu a facutu o alta demonstrațiune nu mai putine semnificativă că cea dintău. Citându cuvintele principelui Milanu despre rezultatulu calatoriului sele la Constantinopole, și vorbindu de sgomotele răspândite despre alianță serbo-română d'rigată contra Portiei, diariulu dlui Kantzow dice între altele:

„Serbia și Romania potă sa se apropie și se conchidă între altele și alianță cândă voru voi; dară până cândă starea generală a Europei nu presintă nici unu pericolu pentru pacea lumii, alianță principatoriloru danubieni, de ori-ce natură aru fi densă, n'aru avea nici cea mai mica importanță. Aceluia este cu atâtă mai adevăratu acum, cândă statele limitrofe ale Turciei, Rusiei și Austriei, s'au apropiat în asiă punctu încātu relațiunile lor sinceramente amicale n'au altu scopu decâtă de a veghiă asupra conservatiunii păcii Europei în general, și a orientulu în particular.“ Aceste dône articole n'au nevoia de comentarii; ele ne arată într'unu modu claru progresulu partitulu Suwaloff, și pozițiunea deficilă în care se gasesce actualmente partitulu Gortsiacoff prin raportu cu politică care facea odata încă gloriă sea între cercurile slavismulu în Austria și Turcia.

Dietă Ungariei.

Budapesta în 15 Iuliu 1874. (Casă reprezentantiloru) s'a deschis la 10 ore.

Referintele comisiunei verificătorie Lad. Szögyényi subterne raportulu asupra protocoletor de alegere ale deputatilor Baussern și Ordody. Fiindu ca mandatele suntă compuse eschisivu în limbă germană comisiunea dechiară, ca se potă rieptă, de acea propune sa se predee comisiunei cercetătorie! (Aprobare)

Presedintele face sortirea, după care protocoletulu de alegere alu deputatulu Baussern se predă comisiunei investigătorie a II, iera protocoletulu lui Ordody comisiunei VIII.

Referintele impartășesc mai de-ede, ca deputatulu L. Szabó s'a verificatu definitivu trecendu terminulu rezervatu de 30 zile și s'a datu secțiunei I.

Dupa aceluia urmăza discuțiunea asupra propuneri lui Val. Solymossy relativă la schimbarea ôrelor de ședință. Elu propusese, că ședințele sa se tiena dela 7 ore înainte de amédi.

Nic. Iankovics țiene, ca aceluia propunere nu se pote esecută fiindu ca asiă de diminiția numai unii deputati se voru puté infatisă la ședinție. La 10 ore încă suntă bancele gôle. O profundă sesiunei țiene oratorulu de l'pă pentru a se termină desbaterea asupra proiectelor celor mai urgente. Oratorulu în urmă acestorur espuneri propune, că ședințele sa dureze dela 9 ore a. m. până la 2 ore d. a. —

P. Szonntag h. compalimesce pre deputati, deca li se va lua recreatiunea ca o afla densii numai in orele diminetiei, ca in tempulu celo mai bunu. Dura'a mai lunga a siedintelor va ave de rezultatu si cuventari mai lungi; de acea oratorulu propune, ca siedintele sa se tiena in modulu indatinatu pana acom, adeca dela 10 pana doue ore d. a.

Votandu-se asupr'a propunerii din cestiune majoritatea Casei primesce propunerea lui Szonntag.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea generale asupr'a proiectelor relative la drumurile ferate.

Inainte de a se incepe desbaterea, ia ministrulu de comunicatiune, contele Zichy, cuventulu spre a reflecta la unele observatiuni facute de deputatii Lud. Papp si Ch. e. h. Acesti deputati facura imputarea, cum putu oratorulu sa prelimineze spesele de cladire pentru linia Temesiu-Brasiovu cu 4.500,000 fl., pre candu computarea oficiosa estimeza aceste spese cu 11 milioane. Oratorulu a voit d'ara sa mistifice lucrulu. Acesta incriminatiune nu este de locu intemeiata, fiindu ca oratorulu s'a declarat inaintea comisiunii pentru drumurile ferate cu tota sinceritatea asupr'a afacerii. Inainte de a fi legea gata oratorulu a insarcinat despartimentulu computarilor dela drumulu de stat ugaru cu compunerea preliminarului de spese, rezultatu a fostu 11 milioane. Dupa aceea a demandatu organelor cari au fostu concedinte cu computarea preliminarului de spese dintaiu, sa supraexamineze pre acest'a si computarea acest'a dede rezultatul de 10 milioane.

O computare mai noua dede 9 milioane, asi incatu se vediu, ca trebuie sa fie o eroare in bazaa computarii. Intr'a-deveru despartimentulu computarilor dela drumulu de stat ugaru a facutu computarea pre temelul unei linie ideale. Oratorulu nu voiesce sa afirmeze, ca si cifra ce o statoresce densulu, este nefabila, d'ara ea este totusi aprosimativu drepta. Oratorulu se credea detoriu cu acest'a declaratiune, de altmintrenea se va ingrigi, ca sa nu mai obvina aturi erori in calculari.

Acum incepe desbaterea. Primulu oratoru este E. Simon y i. Densulu se bucura de deslusirile date de ministrulu comunicatiunii, inse nu este deplina multumitu cu ele. Este constatatu, ca cea mai mare parte a incurcaturilor financiali au de a se ascrie si se ascriu din tote partile cladirei nepregatite de drumuri ferate. Acum iera vine ministrulu cu proiecte, pentru cari nu esistu planuri detaiate. Ministrulu trebuie sa faca atari planuri cu acuratetia si in detaliu si deca n'a facutu astfelu, cas'a sa respinga proiectele subternute de densulu.

Oratorulu afla, ca atacurile indreptate contra proiectelor din cestiune nu sunt refutate in cuventarea de eri a ministrului pe financia si de acea oratorulu nu este multumitu. Intrebarea principala in aprobările junctiunilor este cestiunea liniei Temisior'a—Orsiow'a. Oratorulu afla ca pericolulu nu jace in cestiunea acestei linie la societatea drumului de stat, densulu e gata a da acestei linie bucorosu concesiunea dorita, deca conditionile de concesiune corespundu tierei; fiindu ca nu corespundu ele cuprindu in sine unu pericolu. Oratorulu doresce cerealeloru romane acele conditiuni de transportare ca si cerealeloru ungare si deca acest'a nu va fi cu putintia, sa se impedece cladirea liniei. Espunerile ministrului de financia nu l'au multumitu si de acea va raspunde la ele. Oratorulu nu pricepe pentru ce s'a ivitu regululu de odata cu proiectele pentru Temisior'a—Orsiow'a, pre candu proiectele pentru liniile Waagthal si Edenburg Ebenfurth le-au lasatu in voia lui Dumnezeu intregi.

Ministrulu de financia n'a raspunsu la intrebarea, de sta guvernulu sub presiunea consortiului de imprumutu, ci a ocolitu acesta intrebare de o insemnatate colosale. Consortiulu stringe in bratiile sele pre Ungaria asemenea polipului lui Victor Hugo si suge sangele tierei. Ministrulu de financia sa intrebe categorice

pre consortiu, de voiesce sa exercitie optiunea seu nu si de va si fi unu reu candu nu vomu capeta bani, totu-si va fi mai bine sa primimu si acestu reu, numai sa ne scapamu odata din ghiarele consortiului. Ministrulu de financia a declarat, ca indrept rea stariloru aternu dela resolutiunea firma a legislativei. Oratorulu multiamiesce ministrului pentru acest'a declaratiune si speredia, ca ea nu-si va gresi efectulu seu.

Revenindu la espunerile ministrului de financia, oratorulu afla ca datele sele si ale ministrului de comunicatiune nu sunt de ajunsu. Noi nu vomu sa concuramu la Danzig, ci preste Stettin la Anglia, d'ara aici ministrulu n'a datu deslusiri de ajunsu. In Anglia drumurile de feru duc producte in masse cu $\frac{1}{2}$ cruceri de maja si de milu si drumulu de stat aru pot face acest'a si pentru Romania, pre candu pentru cerealele Ungariei sustiene tarifa de cruceri, prin care cea din urma cu tota departarea cea ne-insemnata s'aru pagubi.

Oratorulu este convinsu ca deca aceste proiecte de legi se voru realisa, industria si comerziulu Ungariei voru fi nimicite pre unu seculu inainte. De acea oratorulu nu primesce proiectulu de baza la desbaterea speciale.

G. Ioanoviciu e convinsu, ca conventiunea internationala cu Romania va avea pentru ambele state contrahente o influinta buna. Tebuie sa nu uitamu, ca atari tractate impun ambelor parti sacrificii, d'ara trebuie sa consideramu si rezultate. Se exprime din mai multe parti temerea, ca marfurile ce vinu din tieri straine si trecu prin Ungaria voru face concurentia productelor nostre. Urmurindu acestea pana in cele din urma consecuinte vomu da dupa — parerea acestor'a — de rezultatu, ca drumurile de feru nu mai ne voru pagubi. Respingerea proiectului de acum, dice oratorulu, ca este o imitare rea a rezultatului din 1872 avutu in Romania. Oratorulu declara francu, fara de a fi influentiatu de vr'o presiune, ca conventiunea este absolutu buna si o primesce de baza la desbaterea speciale.

lui. Steiger tiene o cuventare lunga contra proiectelor pre cari le declara de neacceptabili. Dupa densulu e Horn insinuat la cuventu, inse resigneaza la acest'a in urma strigariloru voie ale casei „elall.“ Resignatiunea lui se primece cu aplause frenetice. Asemene se vedu constrinsi a resigna: Wä hler, Ad. La z a r. Toti oratorii insinuat la cuventu resigneaza si in urma desbaterea generale se declara de in leiata.

Acum se radica Helfy si dupa unu protestu aspru pronuntiatu in escitatiune mare contra presiunii, cu care majoritatea camerei voiesce sa rezolveze proiectulu — ia cuventulu pentru a-si motiva proiectulu seu de resolutiune relativu la respingerea proiectelor si dispunerea negociariloru noue cu Romania.

Urmandu votarea nominala votara 166 pentru, 107 contra proiectului; 169 erau absentii. Tractatul cu Romania este primitu deci cu o majoritate de 59 voturi.

Discursulu

deputatului national Alexandru Romanu rostitu in sedinta camerei la 20 Iuliu.

Onorab. domni deputati! § 5 din proiectulu de lege posu in desbatere este fara indoiele unulu din cele mai importante ale legii elect. prin urmare nimeni nu pote sa-mi faca imputarea, deca asupr'a acestui §. mai alesu dupa cele ce s'au vorbitu asupr'a-i, me vedu silitu a usa in modu mai indelungatu de indulgentia on. adunarii.

Cei ce sustienemu emendamentulu dlui dep. Petru Nemesiu, nu ayemu catusi de putienu scopulu de a largi dreptulu electoralu, ci dorimu numai ca, censulu stabilitu prin legea dela 1848 sa fie conservatu si aplicatu cu esactitate.

Luandu de baza pentru acestu censu 15 jugere de pamentu, noi credemu ca suntemu conservatori si nu tindemu catu-si

de putienu a introduce sufragiulu universalu, nici vremu a da dreptulu electoralu proletariloru, ci proprietariloru de pamentu. N'amu vedutu, dloru, aducandu-se chiaru nici unu argumentu din partea celoru ce au radictu cuventulu contra emendamentulu dlui Petru Nemesiu, relativu la acestu §. Tote discursurile oratoriloru contienu in mare parte numai alusiuni indrepte. Singuru dlui baronu Gavrilu Kemény pare a fi avutu intre armele sele de combatere oresi cari date; rogu inse pre on camera, sa urmarasca cu atentiune argumentele si datele ce voi aduce eu contra acelor date, pentru ca astfelu on adunare sa se convinga, ca datele dlui deputatu au fostu false, atatu in continutul catu si in aplicarea loru si n'au avutu de scopu, decatu a induce in eroare buna credintia a dloru deputati. D. ja onorab. meu colegu Mocsary observu si accentua lipsa de sorginte autentica a acelor date ce insusi dlui ministru de interne inca le combatu, si cu multa dreptate, caci pre putienu dinre dlui deputati magiari se ocupa cu afacerile Transilvaniei, prin urmare pre putienu dintre d. loru cunoscitu situatiunea de acolo astfelu, incatu se scia: cari si dela cate jugere de pamentu plateau censulu de 8 fl. 40 cr. la 1848, si cine platesce astadi? Si chiaru acest'a e cestiunea pusa acum in discutatiune.

On. d. baronu G. K. a accentuat cu ponderositate in discursulu seu, ca, deca s'aru admite 13% ca baza pentru censu, cu alte cuvinte, deca s'aru introduce in cifra censului si cele 3% a darei suplimentarie — caci despre darea desarcinarii pamentului n'a vorbitu nimica — atunci in Transilvania pentru obtinerea dreptului electoralu aru fi de ajunsu unu venitu de 61 fl. 64 cr., pre candu dupa sistemulu actualu, se cere unu venitu de 84 fl.

Intrebu inse pre d. deputatu, ce intelege d-sea prin „sistemulu actualu“? Acea ce elaborase aristocraticulu guvern din Transilvania? D'ara atunci cum pote d-sea explica acest'a din legea dela 1848, care apriatu prevede, ca numai darea de capu se scote din censu. Prin urmare cu acest'a d-sea nu pote sa mistifice camera.

Dlu deputatu merge inse mai departe, si apelandu la censulu Schmerling-Nadasdyanu, dice, ca va produce date oficiale. D'ara si aceste pretinse date oficiale sunt false. Anume, d-sea dice, ca, dupa acelu sistem, si darea capului, care facea 2—3 fl. era computata in censu. Acest'a asertiune nu este adeverata, caci darea capului facea 4 fl. 20 cr. Subtraguendu deci acesta suma din cifra de 8 fl. — caci 40 cr. nu se considerau, adeca se lepadau, precum observa d-sea, — darea directa scade la 3 fl. 80 cr. iera nu la 5—6 fl. cum a disu d. baronu.

Dlu baronu dice mai departe, ca deca pretendemu cele 3% ale darei suplimentarie, de ce nu pretendemu si celelalte 9%? D'ara, dloru, noi tocmai acest'a pretendemu prin emendamentulu dlui dep. Nemesiu, caci tocmai acele 9% se prevedu in legea dela 1848, si astfelu d. baronu se insiela forte tare, candu vine si sustiene, ca admitendu-se acestu emendamentu, aru fi a introduce sufragiulu universalu. Admitendu acele 9%, in Transilvania, alegatorii respectivi aru trebui chiaru si atunci sa poseda mai multu decatu de doue ori atat'a pamentu, catu posedu preste totu alegatorii din Ungaria; aru trebui adeca sa poseda celu putienu 15 jugere de pamentu. Apoi fia-mi permis sa declaru, ca cu mintea sanetosa nu se pote afirma, cumca acest'a e sufragiulu universalu.

D'ara falsa este si acea asertiune a dlui baronu, ca dupa censulu Schmerling-Nadasdyanu s'aru fi alesu mai mare parte deputati romani si abia 20 deputati magiari, caci din 165 deputati transilvaneni se venea pentru magiari 46 deputati, iera pentru romani nu mai multu de 55, ceea ce pentru 1.300.000 romani nu credu ca d. baronu sa afirme, ca este o excesiva disproportione numerica in favorea Rloru.

Totu d. baronu mai sustiene apoi, ca mai inainte de introducerea sistemului

furnuriloru in legea electorala, n'aru fi fostu lipsite de beneficiulu dreptului electoralu intregi cercuri pretoriale. Fata cu acesta asertiune, mi iau voia a apela la d. dep. C. Torma si a-lu ruga, sa ni spuna d-sea, cati anume censualisti au fostu pre acelu tempu in comun'a d-sele Ciceu-Cristoru?

Nici macaru unulu! Deca deci, on. camera va lua cunoscintia deplina despre impregiararea, ca in Transilvania, dintre 2000 si cate-va sute de comune, celu putienu 1000 nu posedau nici macaru unu singuru alegatoriu censualistu, — intrebu: vre on corpu legiutoriu sa primeasca, sa conserve asemenea lege? Numai dupa ce legiutoriu de atunci vedura cu orore acesta lipsa de alegatori in 1000 de comune, — atunci inca numai de rusine, — au introdusu dreptulu electoralu basatu pre sistemulu furnuriloru.

Candu apoi d. baronu in discursulu seu vine sa insire, ca pentru unu jugeru de pamentu aratoriu, seu pamentu de cosa etc., se platesce atat'a si atat'a contributiune, d-sea vorbesce de obiecte cu totul straine de cestiune, ca si jupaness'a lui Bod, candu i se cerea pretulu vinului.

Nu despre aceea e vorb'a aici, cata contributiune se platesce pentru unu jugeru de pamentu aratoriu seu de cosa, ci vorb'a e, ca la 1848, conformu legii de atunci, censulu de 8 fl. 40 cr. se platea in comunele de cl. I. dela 13, cl. II. dela 15 si cl. III. dela 18 jugere! Acum poftimu, sa-mi spuna d. baronu o cadentia potrivita pentru acest'a.

In privinta distributiunii jugerelor, trebuie sa observu, sa asertiunea dlui baronu in asta privinta ierasi e noua proba de mistificatiune, caci nu se cere aici impartirea complexului jugerelor, ci se cere a se areta: cata anume dare se platesce pentru unu jugeru? Si eu declaru, ca protestediu din capulu locului contra intentiunii de a se lua de baza asemenea impartire la arondarea cercurilor electorale.

Nu potu trece cu vederea de a esprime multiamtre fatia cu dlu min. de interne, pentru faptul, ca de-si tardu, — d'ara in fine si-a procuratu si d-sea datele de dinainte de 1848, privitorie la acesta lege, prin cari apoi in siedintia trecuta insusi d-sea a combatutu datele dlui baronu Kemény. Conformu acelor date presupunendu ca acele in ad-veru aru fi autentice, — lucru inse despre care eu me indoiescu inca, deca d'ara inainte de 1848 pentru unu jugeru de pamentu de cosa se platea dare 32 cr. m. c. (d. Nemesiu dice numai 20 cr.) apoi atunci dupa inasa si d-sea dlui min. de interne censulu de 8 fl. 40 se platea inca pentru mai putienu jugere, decatu cum aretase d. Nemesiu.

D'ara d. baronu mai d-se inca si aceea, ca scopulu legii nu este de a stabili, cati anume alegatorii romani si cati unguri — sa fia. Acest'a disa e adeverata; d'ara noi nici nu am cerutu asi ceva; amu pretinsu numai ca dreptulu electoralu sa se dea celoru ce platescu contributiune si inca destulu de mare, pre candu d. baronu, pledandu pre de o parte pentru restrictiunea cea mai esagerata a dreptului electoralu, pre de alta parte admite la urna pre toti — nobiliu proletari, cari si vendu votulu pentru unu ciocanu de rachiu. Cea mai mare parte din cei 80.000 mii de alegatorii cu drepturi vechie suntu astu-feliu.

Dlu deputatu a facutu mentiune si despre „prassa legala.“ Fata cu acest'a intrebu pre d. deputatu, ce a intelesu sub acesta prassa legala? nu cum-va a intelesu acea procedere a guvernului aristocraticu din Transilvania, prin care acela, in contra spiritului legii din 1848, subtraguendu din censulu electoralu de 8 fl. 40 cr. darea desarcinarii pamentului, si astu-feliu netienendu-se de liter'a legii, care prescrie, ca din censulu electoralu este a se subtraga numai darea personala — a comisu astu-feliu flagrant'a violare de lege. Acest'a o numesce d. baronu „prassa legala“? D'ara acest'a nu e decatu unu abusu, si inca abusu forte mare, iera „abusu non tollit reatum“

usum." Pentru acestu abuz guvernului respectiv aru fi trebuit sa fie datu in judecata, iera nu ca si se legalisedie mai tardiu procederea. De altmintrea trebue sa observu, ca on. camera pana ac m inca nu si-a pronuntiatu verdictulu in acesta cestiune. Constatu dara, ca procederea invocata de d. baronu a fostu ilegala, si ca prin urmare aceea nu pote servi de basa, pentru ca noi sa sanctiönăm abuzulu guvernului de atunci.

Dara, dloru, sa privim cestiunea sine ira et studio si sa vedemu, care este dupa calcululu mediu, in Transilvania contributiunea, dimpreuna cu dările suplimentari? Este de: 62 cr., adica censulu de 8 fl 40 cr. dimpreuna cu darea desarcinării pamentului corespunde unei posesiuni de 15 jugere pamentu, adica chiaru la atate jugere, dupa cate la an. 1848, se platea darea de 8 fl. 40 cr.

In acesta privativa vou presentu inca cate-va date, a caroru autenticitate nu pote fi bannita, pentru ca ele provinu de a dreptulu dela ministerulu de finantie. In Transilvania cifra cea mai mare din contributiunea pamentului dupa insa-si declaratiunea dlu ministru este de $84\frac{45}{100}$ cr. pentru unu jugeru; si eu sciu, ca facendu acesta declaratiune, d. ministru a facutu alusiune la comuna Lencramu din scaunulu Sabesului, caci acolo se plateste atata dela 1 jugeru de pamentu de prima calitate, fara adausulu desarcinării pamentului. Asia dara pentru ca cine-va sa plateasca censulu de 8 fl. 40 cr. adica sa poata usa de dreptulu electoralu inca si acolo trebue sa aiba posesiune de 10 jugere. — Dara, dloru, pamentulu de calitatea I si acolo abia represinta 1 seu 2% din totalulu teritoriulu comunulu, din care cauza censulu de 8 fl. 40 cr. de care depinde dreptulu electoralu, si acolo se plateste numai dela 20—25 jugere. Este de insemnatu apoi ca acolo pretulu unui jugeru de pamentu este 500 fl. Catu de mare proprietate se cere dara si acolo pentru ca cine-va sa poata deveni alegatoriu! Mai departe totu cam asia si in „Campulu Panei,” unde pamentulu asemenea de calitate buna, pretulu unui jugeru e 200—300 fl. Acolo deci, censulu electoralu corespunde de asemenea unei posesiuni de 21—25 jugere. Nu este dara adeverata asertiunea dlu baronu G. Kemény, care dice, ca in Transilvania censulu de 8 fl. 40 cr. se plateste pentru 4—8 jugere de pamentu si ca prin urmare dreptulu electoralu se pote obtine si cu o asemenea proprietate mica. Inse, dloru, ve vou mai areta unu exemplu si acela e, ca bunaora in Gyergyó-Ujfalu se cere, ca cine-va, pentru a-si castiga dreptulu electoralu, sa poseda 240 jugere de pamentu, adica unu micu domeniu. — Cumca multi dintre d-vöstra, dloru, nu cunosc relatiunile din Transilvania, acesta amu vedutu si din o discussiune ce amu avutu cu unu colega mai betranu, care candu i-amu aretat acesta disproporțiune, mi-a responsu, ca din tote aceste aru resultu, ca transilvanenii sa fia impovorati cu mai multa dare, de ore-ce in comit. Békés pentru unu jugeru de pamentu se platescu 30 fl. (o voce din drepta: Nu e adeveratu!) De siguru ca nu, si audindu asemenea argumente credu ca nu e trebuinta de a produce contr'a argumente pentru combaterea lor; amu adusu inse acestu exemplu numai ca sa dovedescu, ca in adeveru forte multi dintre dñi deputati suntu straini de obiectulu in cestiune.

(Va urmă)

Incendiuri infricosiate.

Avrigu in 29/17 Iuliu 1874.

Comon'a Avrigu, un'a dintre cele mai harnice comune din scaunulu Sabiului, suferi intr'unu restempu de 4 zile doue incendiuri infricosiate, cari prefacura in cenusia tota averea a mai multa de 80 familii române.

Joi in 23/11 Iuliu a. c. dupa prandiu pre la 3 ore erupse — din jocaria cu focu a doue prunce, dupa cum s'a presupusu pana acum'a — unu incendiu infricosiatu in mediloculu comunei, carele

ajutoratu fiindu de ventu si de alta parte si de jurstarea, ca toti locuitorii din comuna se aflau la lucru pre campu, intr'unu momentu se prefacu intr'o mare de focu si consumu in restempu de abia un'a ora tota averea a 36 locuitori din comuna. — Foculu arse in directiunea ce o lua totulu, si se domoli elementulu infricosiatu numai dupa ce resufla la campu unde ne mai aflandu nutrementu se domoli. Intre nenorocirii, cari suferira cu ocaziunea acesta se afla si cate-va familii de sasi si jurstarea acesta, cu durere trebue sa o constatam, dedu ansa la unu corifeu de alo lor, de a-si dovedi si in nenorocire ur'a de rasa ce-lu predomnesce, aruncandu-le in jurnal-le germane românilor imputari ca nu aru fi voitu sa le sara intru ajutoriu sasiloru. —

Si astu-felu privindu sasii si nenorocirea acesta din punctu de vedere curatu nationalu, au edatu apeluri speciale in diurnalele loru pentru ajutorirea sasiloru dearsi. —

Spre a areta neadeverulu imputariiloru straine, trebue sa observu, ca romanii cati au ajunsu la locul de periculu, au conlocratu din resputeri si fara nici o privire la nationalitatea nenorocitoriloru spre invingerea elementulu; iera de alta parte fiindu ca cu ocaziunea acesta s'au periclitatu de 4 ori mai multi romani si fiindu ca vetr'a focului se afla in mediloculu românilor, ei nu putura sa-si parasasca ale sele si sa alerge intru ajutoriu sasiloru, cari inca locuesu printre romani! —

Diura acesta nefericita se petrecu astu-felu. — A doua a trei'a si a patr'a di dupa dens'a inse urmara incendiuri de nou in diferite parti ale comunei, care tote fiindu observate de tempuriu, fura sugrumate inainte de a fi luate o dimensiune mai mare. —

Luni inse a cincea di dela incendiulu primo, erupse unu incendiu nou iera in mediloculu românilor, care consumu in restempu de o ora 46 de case totu de alo românilor dimpreuna cu totu ce se afla in ele, in curti si gradini si astu-felu remasera de nou atatea familii curatu române peritorie de fôme si singuru numai cu vestmintele ce le-au avutu pre sine in campu la lucru. —

O nenorocire inforatoria, — sute de omeni cari fusera preveduti cu tote cele de lipsa, remasera cersitori si peritori de fôme in intiesulu celu mai strictu alu cuventulu. —

Si de unde veni nenorocirea acesta nemai audita; dela o blastemata de cersitoare de nationalitate straina, care dupa marturisirea ei propria puse focu din resbunare fundea forandu unu cojocu si fiindu prinsu la batuta din partea proprietariulu.

Cu durere, trebue sa constatam ca sasii cu exceptiune de cate-va persoane nu numai ca nu le sarira românilor intru ajutoriu — unde ei nu erau periclitati de locu; dara aretara chiaru si o nepasare condemnabila si se intrepusera pentru blastemata de incendiatore, carea acum se afla in mainile tribunalulu, inse se privescu — cu cauza seu fara cauza — de esita din minte!

Ved-vomu ce va urma. — Dara nenorocirea causata e fapta complinita carea nu se mai pote delatura si astadi astapta preste 80 de familii române subsistinti'a lor dela gratia binefacatoriloru, carea deca nu li s'aru intinde, aru trebui sa cada victime unei fapte barbare si sa piara de fôme in modulu celu mai teribilu.

Cu bucuria aflaramu, ca inteligentia româna din Sabiu se interesadia de nenorocirile ce ataca trupin'a sea, si ca a formatu unu comitetu care adunandu daturile binefacatorie le va administra spre usurarea starei celei desperate a nenorocitoriloru romani dearsi.

Unu martore alu nenorocirei.

Apelu!*)

Dupa ce comon'a nostra Avrigu in scaunulu Sabiului, atatu Joi in 11/23 Iuliu, catu si Luni in 15/27 Iuliu a. c. fu reu

*) Suntu rogate si onor. redactiuni dela cele-lalte jurnale române, a da locu apelulu acestuia in colonele dloru.

devastata prin focu intentionatu si asteliu devenira preste 80 de familii române lipsite de tote midilöcele si intru atata rui-nate, incatu in lips'a de daruri si binefaceri din partea nor. publicu, suntu amenintiate de perire: Subsemaatulu comitetu instituitu spre scopulu acestu in Sabiu se adresadia deci prin acesta in numele nenorocitoriloru, catra onorabila nostra inteligentia, cu rogarea: ca facendu colecte pre sem'a nenorocitoriloru numiti sa le administredie comitetulu acestuia sub adresa dlu adv. Ioane de Pred'a in Sabiu, dimpreuna cu consemnarea binefacatoriloru pentru a se publica, si banti incursi a se tramite fara amenare la locul destinatu.

Sabiu in 18/30 Iuliu 1874.

Comitetulu pentru ajutorarea românilor arsi din Avrigu.

I. Popescu, m. p. protop.

I. de Pred'a, m. p. adv.

si I. Pop'a, m. p. adv.

Valcele in lun'a lui Iuliu 1874.

(Familia româna) Deca dorimu sa formamu unu corpu nationalu asiä, precum se cere adi in secululu lumineloru, apoi este necesariu sa cantamu toti factorii din cari se compune atare corpu nationalu sanatosu. Candu ne plangemu ca unii membrii din acestu corpu nationalu nu corespundu destinației lor, atunci e de lipsa sa cantamu causa reulu la isvora si sa ne nismu a vindeca reulu din organismu.

Cei ce dorescu o putere nationala, trebue sa dorasca mai intai puterea morale, fizica si materiale la fia-care familia româna, fiindu ca familiile suntu puterile si organele corpulu nationalu; de aci urmeza ca membrii nationale trebue sa traiescu in concordia, sa fia activi si sa aduca jertfe pentru binele nationalu.

Sa cercetamu dara in deosebi dezvoltarea morale, fizica, materiale si nationala la familia româna, si deca vomu afla, ca posiede aceste conditii de vietä, bine, de nu, sa vedemu, cari suntu midilöcele cele mai practice, prin cari familia româna s'aru potea radica la pusetiunea ce trebue sa aiba in vietä sociale.

Cine compune familia? Mai intai barbatulu si femeia, cari s'au impreunatu cu legatura sânta pentru a se ajutara impromatatu in totu decursulu vietiei, a duce o vietä morale si pentru a conserva continuitatea genulu. Indata ce vietä sociala morale lipsescu dintre membrii familiei si se negliga crescerea buna a copiiloru, scopulu nu se pote ajuge.

Intre familie trebue sa domnesca incredere reciproca si concordia, activitate si cumpetu in modulu lor de vietuire, nesuintia catra cultura si perfectiune, cu deosebire nesuintia de a promovä binele mai multor'a si a lucrä pentru prosperarea comuna. Intre asteliu de conditii fii familiei voru cresce bine, si voru deveni omeni capabili de a trai in societate, pentru ca in familia prime-sce copilulu primele impresiuni si forte morali, prin cari se va stracura priute tote vijelielu vietiei. Aci se pune fundamentulu pentru vietä inträga, si de va fi acestu fundamentu slabu, cum va tienedificiulu?

Spre a ne incredintia, de au familiile române conditiunile aceste neaperatu de lipsa pentru o vietä sociale sanatosä, sa aruncamu o privire rapede asup'a lor.

Familiele române dupa cultura si positione lor in societate se potu impartii in trei categorii: familia tiereniloru seu a sateniloru; familia orasieniloru si a inteligentiei; si in urma familii boieriloru seu nobililoru.

Familia româna dela sate, adica: tierenii tieno si urmädia vietä mostenita dela mosi si stramosi. La aceste familii afli: religiositate si moralitate. Familiile pre la sate suntu solide, sincere si seriose, au o putere fizica bine dezvoltata prin munca neintrepta si traiu simplu naturalu. Partea cea mare dintre aceste familie duce o vietä esemplara in respectu morali-religiosu. Ele urmädia cu pietate invetiaturile religiei lor, biseric'a a avutu o influentia binefacatoria asup'a vietiei lor morale, dara cu tote aceste

virtuti laudabile nu potemu dice, ca familia româna dela sate are tote conditiunile recerute pentru o vietä sociala, dupa cum se cere acum, nu potemu sa afirmamu acesta pentru ca familiile satene suntu inca in stare primitiva, au lipsa de invetiatura si lumina, fiindu ca numai prin cultura se voru potea delatura superstitiunile ce intuneca mintea si impedeä prosperarea spirituale si materiale. Mai suntu si alte vitiuri, precum betia, lenea si pisin'a cari asemenea rodu la bunastarea poporulu. Aru trebui sa fimu cu mai multa atentiune asup'a acestor rele ce bantue poporulu, fiindu ca ele se latiescu totu mai tare si grabescu saracirea, prin urmare ruinarea totale a poporulu dela tiära. Deja vedemu unele simptome triste. Puterea fizica a tiereniloru, care ieri alaltieri era admirata, pre di ce merge scade. Intre alte cauze ce au de urmare acesta decadentia trista, se pote aminti si impregiurarea, ca pre unele locuri casatorielo se facu fara nici o precautiune, se impreuna omeni cu defecte esentiale — precum schilavi si creteni — cu unu cuventu omeni, caroru li lipsescu conditiunile unei vietie casnice. Mai de parte vedemu, ca averea tiereniloru nostri se micsoreä, cu dens'a si s'area materiale, pentru ca atara de greutatile nesuportabile ale tempului in care traimu, precum suntu: contributiunile si sarcinele publice, intemplari elementarie, ce nimicescu munca lucratoriulu, econom'a lor este nerationala si in parte neglesä. Chiaru si la tierenii cei de altmintrenea diligenti vedi o impartire rea a tempulu de lucru. In tempulu lucrulu vedi pre unii umbländu prin cärcime seu fiindu ca nu lucra dupa regula tamandändu diu'a inträga fara nici unu resultatu. Aci se vede ca nu suntu punctuali in afacerile lor si tempulu tace si trece.

Asemenea sta lucrulu si cu patima betiei. Cei mai multi petrecu tempulu celu scumpu in cärcimele jidoviloru si in urma vampirii acestia le esecued a averea pentru bouturi rele si otravitorie. Cate certa si batäi, despärtiri de casatoria, si alte rele nu provinu din patima betiei! Acesta patima aduce ruin'a morale si materiale cu sine. Averea moscenita dela stramosi trece cu unu pretiu bigatelu in mainile jidaniloru si sanatatea lor este perduta si ei deviau astu-felu omeni ne-trebntii in societate. Mai adauge la acestu tempu perdutu in zadar si numerulu serbatoriloru de unu caracteru pagänescu, pre cari le serbedia tierenii nostrii su-perstitiosi pre unele locuri. Pöte ca aceste rele se producu prin cläci, pomeni si petreceri la nunta in tempu de cate 3 zile si mai multu. —

La aceste se adauge apoi pism'a seu invidia care de altmintrenea grasadia totu in asemenea mesura si intro inteligentia. Pre ca du familiile nationiloru straine se ajuta dupa impregiurari imprumutate, romani nostrii nu se potu suferi unii pro alii. Badea Ioanu nu pote mistui pre nenea Georgiu fiindu ca acesta e mai bogatu avendu mosie, casa din materialu solidu si 4 boi; muerile pre multe locuri s'aru inghitu ca pescii unele pre altele. Candu o familia da de o nenorocire, fia prin focu seu alte intemplari elementarie, atunci pism'a nu-i lasa pre cea-lalti sa vina intr'ajutorulu celui nenorocitu, ba unii se bucura de atari nenorociri ce indura confratii lor. De aci se pote explica si pism'a intre cei inteligenti fiindu ca au crescutu intre atari impregiurari. De aci provine, ca intre romani lipsescu zelulu de a infintia fonduri prin contribuii, din cari s'aru potea ajutara la tempuri de lipsa. Se pismuescu talentele cele stralucite, cari din cnus'a acesta prea adese ori nefiindu spriginite se ingropa si natiunea perde individi capabili.

De aceea institutele nostre comune suntu atatu de reu spriginite. Unii sustienu ca acesta invidia se propaga prin unii carturari semidocti, de aci apoi denunciarile de susu pana jos, pote ca si proselitismulu confessionalu contribuie la acestu reu. S'au inmultitu si se inmultiescu procesele cari fiindu urdite fara precugetare, ruinadia averi colosali. In fia-care comuna vei afla dieci de familii

parlându-procese, dintre cari unele provin numai din procesomania. Apoi executiuni de vite, case si pamenturi asiă încatu te cuprinde o dorere cogetându la viitoriulu poporului. Pre lănga daun'a materiale procesele impedează concordia si astu-feliu nu ne potemu asceptă la o actiune solidaria intru promovarea intereselor culturali si nazionali. Multe familie dupa ce 'si derapena avereă intr'auu modu usioru emigrédia in Romania'a spre a-si află alte ocațiuni de căscigu. Barbatii români i-au folosit si acum le dau pasapôrte. Si apoi ce e mai reu, tenelele generatiuni crescu in mediloculu acestoru patimi, cari i strica de temporiu si i face necapabili pentru vieti'a mai târdia barbatăscă.

Aceste rele mari, cari ruinédia fundamentulu vietiei sociale la românii nostrii dela sate, trebuie sa ne năsimu ale vindecă, până ce nu voru prinde radacini afunde in organismulu natiunei. Medilócele sigure de ale vindecă sunt invetiatur'a si latirea cunoscutiiloru intre tiereni prin scóla si biserica. Invetiatorii si preotii au dém'n'a chiamare de a delatură aceste rele din poporu, de aceea densii sa descopere reulu, sa invetie pre poporu si sa premérge cu esemplulu bunu; sa invetie pre elevii loru nu numai a celi, scrie si compută, dara sa i si capacitedie ca cum sa pôrte o economie ratională si practica: gradinari'a, pomeritulu si oltoitulu, cu unu cuventu elementele agriculturiei, punctualitatea si curatien'i'a cari lipsescu la partea cea mai mare dintre tierani. Asemene o regularitate in tóte căci cătu de neplacutu este a vedé aruncându tóte obiectele unele preste altele. Spiritulu de ordine aduce cu sine pastrarea si inmultirea averei. Economie'a oasei inca merita atentione. Impartirea buna si pregatirea nutrimentului lipsește, de aci provine, ca tieranii odata au pré multu de alta-data nimicu. Asecurări contr'a daunelor elementare, focu, grindina, inundări, lipsescu si de aci se explica cum de unele familie ajungu de odata dintr'o stare materiale forte buna la sapa de lemn. Despre folosulu acestoru asecuratiuni aru trebui capacitate poporulu nostru. Pre lănga aceste imbratisiarea meseriiloru se recomandă cu atātu mai tare cu cătu acum nu voru mai poté trai numai cu agricultur'a cá in trecut. Tempulu a progresatu, trebuintiele s'au inmultitu si pamentulu — fia cătu de bine lucratu — n'a ajunge pentru a nutri pre toti fii unei familie. In fine este de lipsa, cá fia-care june si juna româna sa aiba înainte de casatoria cunoscutie chiere despre datoriintele sociali, morali si crestiniesci si medilocu de cascigu, pentru a potea sustiené vieti'a familiara. Pregatiti astu-feliu tieranii nostri, cari astadi se afla intr'o stare nefavoritória, voru inaintă si cu densii va progresă siguru si natiunea. (Va urmă.)

Varietăți.

Universitate nouă in Cisaitani'a. In diurnale se discuta cestiunea erigerei unei universități in Cernauti cu scopu de a infintia unu bulevardu nou alu culturii germane in orientulu Europei. Până aci n'aru fi nimic'a admirabile; curiositatea cestiunei se incepe cu proiectele de a sustiené bulevardulu germanu din fundulu religiunariu gr. or. care consta din averi donate de piosi romani pentru sustinerea pietăției si moralității intre crestini romani. Romanii din Bucovin'a sa se germanizeze dara si de aci incolo cu banii lor proprii.

Se cauta cu activitate spre a se descoperi sôrt'a expeditiunii polare austriace, facuta acum diece ani, dela Hamburg cu unu bastimentu numitu Tegethoff.

Diuriulu „Golos“ anuncia, ca cunoscutulu explorator Sidorow, dupa ôre cari indicii aru fi conchisu, din starea ghiatiiloru din marea inghiatiata, ca expeditiunea trebuie sa se gasască actualmente la Novai'a-Zemli'a, in apropiarea capului Nassau, si propune, cá guvernulu rusescu sa orga-

nizeze asemenea o expeditiune in acele locuri, spre a veni in ajutoriulu indrasnetiloru navigatori Payer si Weyprecht si ai companiiloru lor. D. Lidorow ofera de a participă la cheltuielile acestei expeditiuni cu suma de 1000 florini.

Alte apeluri facute asemenea de alti ômeni competinti din Rusi'a ceru a veni in ajutoriulu expeditiunei.

Unu doctoru in litere românu. Ne umplemu de mandria cându audimu de succesulu ce repôrta tinerii nostri ce mergu in strainatate spre a-si cultivă spiritulu. Unulu din ei, d. Craciunescu, a depusu, cu multu succesu, doctoratulu in litere inaintea facultăției de litere din Parisu. N'avemu onôre de a cunosce pre d. Craciunescu, dara ii felicitămu de subiectulu terei sele in limb'a franceza: Poporulu român udecatu dupa cantecele sele nationale.

Ieta cuvintele simpatece cu cari anuncia acést'a „Journal des Debats“, celu mai importantu diurnariu francesu, si nu potemu decâtu multiamî dlui Craciunescu de magulitórele cuvinte la adres'a Romaniei si a românilor din citatulu organu:

„Facultatea de litere din Parisu vedé Sambata pentru prim'a ôra, unu român udecatu i gradulu de doctoru. Tes'a dlui Craciunescu, sustienuta cu multu succesu, cauzeză celoru ce o cetescu o surprindere placuta: se mira cine-va vedindu unu român posedandu atātu de bine tóte fontânele limbei nôstre, scriindu-o cu acea usiurintă si deosebite, fâra a se lovi nici odata de acele dône stânci inaintea cârora cadu de ordinu strainii: emfas'a si vulgaritatea.

Acést'a tesa, ce ne face cunoscutu poporulu român dupa cantecele sele nationale si care ne face a-lu iubi, este o carte pre cătu de placuta pre atātu si de solida: cetindu-o cine va, afla placere si profitu.

Poesi'a populara a Romaniei este incantatória; junele doctoru citéza din ea, in trecutu câte-va bucăti alese, si le analizéza cu unu gustu delicatu si unu sentimentu de mandria cari dau stilulu seu unu agrementu mai multu si cá o savóre particulara.

O viua simpatia pentru Franci'a recomanda acést'a carte lectoriloru francesi. Patriotismulu sinceru ce o anima dela unu capetu la celaltu onôreza pre scriitoriulu ce-lu posedă si pre tiér'a ce-lu inspira.

Profesorii facultăției au acordatu dlui Craciunescu sufragiele lor unanimu. Ei suntu, cu dreptu cuventu, mandri de astu-feliu de opere, unde gasescu fructulu si recompens'a lectiuniloru lor.

(Din tabloulul sinopticu) alu ministeriului cultelor si instructiunei publice, pentru anulu scolaru 1873-74, se constată urmatoriulu numeru alu scóleloru de ambe secse din Romania:

2120 scóle rurale, cu 56,853 scolari, baieti si fete, si cu 2095 profesori si profesore: adeca 24 de scóle suntu fâra profesori si unele comune suntu fâra scóle.

135 scóle de baieti si 1.0 de fete, cu elevi si eleve preste 25,864.

17 gimnasie, 6 licee si 8 seminario, cu 5437 elevi.

2 scóle de comerciu, 8 scóle normale, 1 de veterinariu, 2 de musica si 2 de bele arte. Pentru ambele secse mai suntu 240 de asemeni institute cu aprópe 12,200 elevi si eleve.

Pentru invetiamentulu superioru suntu 2 universități, fia-care cu câte 4 facultăti.

Pentru meserii suntu putiene scóle, in câte-va judetie.

Pre lănga aceste institute publice mai suntu o multime private, mai multu séu mai pucinu in bune conditioni, si cari suntu frecventate de unu mare numeru de elevi si eleve. „Viitoriulu.“

Programulu serbatoriei a 5-lea centenaru alu lui Petrarca, poetulu italianu dela Vaucluse-Avignon. Atātu francesii cătu si italienii precum si mai multe societati literarie s'au intrecutu a avé reprezentanti demni de acést'a ocaziune. Guvernulu Italiei a transmisu chiaru pre ministrulu ei ple-

nipotentiaru din Parisu, d. Nigr'a. Iera serbatorie a 5-a centenara (este acum 5 secolu de cându s'a nascutu Petrarca), a ténutu trei dile, si s'a facutu urmatoriulu programu:

Sambata 18 Iuliu. — Delegatiunea febrililoru provinciali pre lănga poetii francesi si italieni.

La optu ôre sér'a, heraldii voru parcură diferitele cartiere ale orasiului si voru anunția serbatórea.

La 9 ôre sér'a, reintórcerea dela Vaucluse, receptiunea la gara de autoritățile orasiului Avignon a delegatiuniloru societăției savante si a bustului lui Petrarca, facutu de F. Consonov'a.

Mergerea in cortesiul dela gara la hotelulu orasiului.

Musica. Iluminatiune dela intrarea in gara din piati'a Horloge si dela Statua Crillon.

Cantadisso a Pétrarque. — Poesie provinciala de Teodoru Aubanel, music'a de G. F. Imbert, cantata la otelulu orasiului de elevii conservatorulu din Avignon, sub directiunea d. G. F. Imbert.

Concertu pre piati'a Horloge de music'a pontonieriloru.

Retragerea a fostu cu felinare insotita de music'a municipală si a pontonieriloru.

Duminea 19, la 8 ôre diminiéti'a. — liturgia solemnă, benedictiunea tuturoru recompenselor, pre piati'a palatului papiloru.

La 4 ôre dupa amédi: Mare cavalcada istorica, reprezentandu marsiulu triumfalu alu lui Petrarca ducendu-se la capitoliu sa primésca corón'a.

La 9 ôre sér'a: Representatiune de gala la teatru in onôrea lui Petrarca din partea celebritățiloru parisiene.

Serbări populare si veselii publice la pôrt'a l'Olle.

La vechiulu palatu alu papiloru iluminatiune electrica. Iluminatiune dela gara până in piati'a Horloge.

Luni 20 Iuliu la 8 ôre de diminiéti'a: Mare concursu de orpheons musici, armonii, fanfare si tamburine.

La 4 ôre dupa amédi: Concursu literariu alu serbăriloru lui Petrarca.

Premiuri si mentiuni onorabile, consistandu in obiecte de arta, flori, coróne, medalii de aur, de diamantu, de argintu si de bronzu voru fi distribuite pentru cele mai bune piese prezentate la concursulu de poesie provinciala, poesii italiene, francese, si la concursu de istorie deschisu in onôrea celei de a 5 centinara a lui Petrarca.

La 4 ôre: cursa de tauri in insul'a Barthelasse.

Dantiuri: provincialii si provincialele cu tamburine voru parcură diversele cartie e ale orasiului.

La 9 ôre: mare serbare nopturna pre riulu Ron.

Raportu comerciale.

Sabiiu 21 Iuliu nou. Grân 6 fl. 53 xr. frumusu, 6 fl. 20 xr. mestecat, 2 fl. 60 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. — xr. până 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovésu 2 fl. până 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. gal't'a austriaca. Cănepea — fl. maj'a. Lintea 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr. Fenu legatu — fl. 75, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a. Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr. Carnea de vita 18—20 cr. p., de porc 28 xr. Unsórea 79 xr. până la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	70 30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 30
Imprumutulu de statu din 1860	—
Actiuni de banca	971 —
Actiuni de creditu	233 75
London	110 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	70 —
„ „ „ Temisiorene	75 —
„ „ „ Ardelenesci	74 —
„ „ „ Croato-slavone	60 —
Argintu	103 85
Galbinu	—
Napoleonu d'auru (poli)	8 83

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scóla poporale gr. or. din

Turchisio, constatátore din dône clase elementare, se deschide prin acést'a concursu.

Salarele impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postul de invetiatoriu la clas'a a 2-a 350 fl. v. a. si cuartiru liberu; iera pentru postul de invetiatoriu la clas'a 1-a 250 fl. v. a. si cuartiru liberu, pre lănga indatorire, cá pentru aceste salarie, sa tiena ambii invetiatori si scóla de repetitiune.

Doritorii de a ocupă prementionatele posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile lor instruate in sensulu § loi 13 din „statutul organici“, până in 15 Augustu a. c. la prea onoratulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Turchisio in 15 Iuliu 1874.

Comitetulu parochialu gr. or. din Turchisio.

prin Nicolau Soiu, parochu si presiedinte.

(1—3)

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scóla comercia si reale impreunata cu gimnasiulu publicu român gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi pr fesorale se eser'e pentru ocuparea loru concursu cu terminulu până la 20 Augustu (1 Septembre) a. c. si anume:

- 1 postulu de profesor pentru limb'a si literatur'a magiara;
- 2 postulu de profesor pentru chemi'a si istori'a naturala;
- 3 postulu de profesor pentru matematica si fisica.

Competitori si binevoiesca a se adresă câtra subscris'a eforia scolara până la terminulu aretatu asternându pre lănga petitiune si actele, prin care se dovedesca: a) ca suntu de nationalitate româna si de religiunea ort. resaritena; b) ca au conduita morala si politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au calificatiunea receruta pentru postul la care concurredia. — La judecarea calificatiunii servesce ca cinosura statutulu organiciu alu metropoliei române ort. res. din Ungari'a si Transilvani'a si regulamentulu archidieceanu pentru esaminarea profesoriloru dela scólele secundare române confesionale. —

Salariulu anualu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a., prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesor servesce anulu primu de proba, iera dupa acést'a se intaresce cá profesor definitivu nu mai déca va fi depusu esamenulu de profesura preserisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scóleloru centrale

(2—3)

române ort. res.

Celu mai nou si mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cismadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariiei“.

Recomenda orologe se de aur si argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40. Orologie de aur cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150. De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuinta cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de birou francesu, de marina si desteptatório (Wecker) etc. Lantiuri de aur si argintu, probate prin oficiu si adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 până la 12, de aur: Lantiuri de gátu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, până la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu si cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(13—20)